
Šéfka UNICEF: Vzdělání je tou nejlepší investicí

Šéfka UNICEF: Vzdělání je tou nejlepší investicí

„Karolinum se v listopadu připojí k dalším ikonickým objektům ve světě a rozvíjí se modře v kampani za lepší celosvětový přístup ke vzdělávání,“ říká **Pavla Gomba**, výkonná ředitelka české pobočky Dětského fondu OSN (UNICEF).

V pondělí jste podepsala za UNICEF smlouvu o partnerství s Univerzitou Karlovou (UK). Co si od takového spojení slibujete?

Česká republika není ani nejbohatší, ani největší země na světě, máme tu však solidní základ pro vědu, výzkum a inovace. Spolupráce obou institucí může přinést jak širší využití českých nápadů a inovací v našich terénních programech, tak praktické zkušenosti pro studenty UK s činností mezinárodní organizace. Pro každou společnost je důležitá také podpora humanity a solidarity; není to nějaké klišé. Věřím, že můžeme efektivně spojit síly i v této oblasti.

Obě instituce rozhodně spojuje péče o kvalitní vzdělávání, najdete nějaké vyložené konkrétní styčné body?

Vzdělání je nejlepší investicí, kterou můžeme udělat jako jednotlivci i celé lidstvo. Univerzita Karlova, jakožto nejvýznamnější vzdělávací instituce u nás, má přitom od svého založení důležitý mezinárodní rozměr a vliv. Takzvaná Úmluva o právech dítěte sice všem dětem zaručuje právo na kvalitní vzdělání, ovšem asi 59 milionů dětí ve světě nenastoupí ani na samotný začátek vzdělávacího maratonu. I to se snažíme změnit, jak konkrétními programy v terénu, tak apelem na světové a firemní lídry, osobnosti. Nejbližší konkrétní příležitostí spojit hlas a síly je globální kampaň Light

Up Blue, která chce 20. listopadu upozornit na problémy dětí ve světě, včetně překážek v přístupu ke vzdělání... Mohu prozradit, že Karolinum se připojí k dalším ikonickým objektům ve světě, jako je třeba budova Opery v Sydney, athénská Akropole, skalní město Petra v Jordánsku anebo Empire State Building v New Yorku, kde se všude rozsvítí do barev UNICEF na podporu dětských práv.

Otevírá partnerství třeba stáže pro studenty či absolventy UK v UNICEF?

Řada studentů UK už u nás stáž úspěšně absolvovala; naše smlouva o partnerství však dává stážím a dobrovolnictví formálnější rámec. Studenti se podílejí na přípravě a uskutečnění globálních kampaní UNICEF, organizaci benefičních akcí, poznají i naše administrativní zázemí, pomáhají s překlady... Dlouhodobým stážistům je zadávána realizace samostatných projektů. Takže je vítán každý, kdo se nebojí výzev, chce přiložit ruku k dílu a dokázat něco velkého. Zájem o stáže bývá velký a je dobré se zavčas domluvit na termínech.

Jak se uplatňují vysokoškoláci různých oborů právě u vás, v terénu či na misích?

Programy UNICEF jsou na vysoké odborné úrovni, ale vždy s přihlédnutím ke specifickým místním podmínkám. V každé zemi je tak tým složen jednak z mezinárodních pracovníků, kteří rotují, jednak z místních specialistů. V našich řadách se tedy nejvíce uplatní lékaři, pedagogové, ale také odborníci v oblasti geologie, financí, managementu a digitálních technologií. Takže pokrýváme většinu ze sedmnácti fakult UK (*směje se*).

Důležitá je rovněž znalost minimálně dvou jazyků a psychická odolnost. Dlouhodobý pobyt v cizím prostředí přináší řadu praktických výzev – bez nadsázky – a pouhé nadšení nestačí. Dobrý vstup do mezinárodního prostředí je prostřednictvím programu United Nations Volunteers. Právě teď pracuje v UNICEF Zambie jeden mladý vysokoškolák z Česka.

Obecnější dotaz: jak se daří tak renomované organizaci nyní, v „čase koronavirovém“? Jak krize zasáhla UNICEF a co děláte v Česku i ve světě?

UNICEF pracuje ve 197 zemích světa, a to i v nejobtížnějších oblastech: v severovýchodní Sýrii, v Jemenu, v Severní Koreji, v Somálsku, v oblastech zasažených ebolou... A v té chvíli přijde pandemie koronaviru, která uzavře hranice, takže se zastaví i personál a humanitární konvoje, a pozornost se přesune dovnitř jednotlivých zemí, na vlastní problémy. Vezměte si, že uzavření škol ve světě postihlo 1,3 miliardy dětí! Pro UNICEF to znamenalo s vypětím všech sil udržet důležité stávající programy a navíc co neefektivněji reagovat na Covid-19. Pro ochranu zdravotníků jsme do mnoha oblastí světa dodali miliony kusů respirátorů a ochranných pomůcek. Podařilo se nám dodat významné zásoby zdravotnických prostředků také do Itálie a Španělska. Pomohli jsme i u nás, v Litovli, na Domažlicku, v Litoměřicích; já sama jsem vezla zásilku hygienických balíčků pro děti ze sociálně slabých rodin v Uničově.

Přispěli jste nějak i k výuce?

Ano, souběžně s jinou pomocí jsme poskytli pomoc s distančním vzděláváním. Například ve Rwandě, zemi, kterou podporujeme díky dárcům přímo z Česka, to bylo prostřednictvím školní výuky v rozhlase. V této zemi nemá každá rodina počítač, řada z nich nemá ani televizi, elektřinu nebo přístup k internetu, rádio na baterky ovšem najdete v každé domácnosti. Díky tomu mohly děti ve výuce alespoň částečně pokračovat.

Jaké dopady má aktuální situace na další aktivity?

Bohužel, pandemie dala stop řadě důležitých rozvojových programů, například v řadě zemí se zastavilo očkování proti základním smrtelným nemocem, jako jsou tuberkulóza, dětská obrna, spalničky, tetanus. To může mít tam – ale výhledově i tady – velmi vážné důsledky.

Svět je s nemocí Covid-19 zase neklidnější: v USA se štěpí společnost, řeší se globální přelidnění, pokračují lokální a informační války... Kam nyní nejvíce „koukáte“?

Války nedokáže zastavit ani UNICEF. Je ale spousta věcí, které se vyřešit dají, a na těch pracujeme. Existuje například korelace mezi vzděláním dívky či ženy a počtem dětí, které bude v životě mít. Vzdělání dívek je tak jedním z mála opravdu účinných prostředků pro snížení porodnosti, který navíc nevytváří demografickou nerovnováhu. Věřím, že i díky tomu se dlouhodobě porodnost ve světě snižuje, dokonce i v subsaharské Africe.

Ta pro nás stále zůstává prioritou. I když se situace v mnoha zemích rychle mění k lepšímu, v řadě indikátorů, například dětské úmrtnosti, dostupnosti zdravotní péče, kvality vzdělání a tak dále, stále zaostává za zbytkem světa. V současnosti je však naší největší humanitární operací Sýrie a Jemen. V těchto zemích se odehrává ten nejhorší možný scénář.

Kombinace ozbrojeného konfliktu s masivními přesuny obyvatelstva, ztrátou obživy či přímo hladomorem, klimatickou nepřízní, skokovým růstem cen potravin, šířením infekčních nemocí a totálním rozvratem infrastruktury dopadá nejhůře na ty nejzranitelnější: na děti.

Hladomor v Jemenu nám kvůli koronaviru SARS-CoV-2 trochu zmizel z očí, teď řešíme rasismus a obrazoborectví, ničení soch... Jak to vnímáte vy s tolika zkušenostmi?

Je to smutný pohled. Myslím, že je ošemetné hodnotit historii a historické osobnosti současnou perspektivou. Abych ale řekla pravdu, odpálení Buddhů z Bámjánu Tálíbánem mě u srdce bolelo více než počmáraný podstavec (Churchillovy) sochy v Praze na Žižkově.

V těch nejdlejších koutech světa jsem na vlastní kůži prožila, jak relativní je vnímání. Můžeme se usmívat anebo rozčilovat u polemiky nad švýcarským dezertem „mouřenínova hlava“, protože to zní jako největší nesmysl na světě. Všichni víme, že to není míněno zle, o nic nejde, je to nevinné. Mohu vám ovšem zaručit, že když budete procházet rušnou tržnicí v malijském Bamaku a některý z trhovců bude na stole nabízet jídlo s názvem „bělochova hlava“, minimálně zpozorníte. Dotkne se vás to na niternější úrovni, mimo rozumové vnímání. Podobně je to s vulgarismy v cizím jazyce: když budete studovat bhútánský jazyk dzongkha, všechny výrazy budou mít pro vás stejně nulový citový náboj. Když se ale cizinci naopak nechtě zaplete jazyk a podaří se mu zkusmo „česky“ říci něco výrazně neslušného, člověk efekt takového slova pocítí hned, i když ví, že tak nebylo míněno. Ničení soch a symbolů nic neřeší; jen eskaluje emoce. Navíc se dá zneužít jako provokace. Nebylo by to v historii poprvé. Lepší je spolu mluvit – a hlavně si naslouchat. Tomu stále pevně věřím.

Univerzita Karlova je velmi etnicky pestré a mezinárodní prostředí, které sází na vědu a výzkum. Spolupracuje UNICEF s vědci a případně na jakých projektech?

Programy UNICEF využívají spoustu revolučních inovací, například aplikaci RapidSMS, která v komunitách výrazně snižuje úmrtnost matek i dětí, dále solární technologie pro chlazení vakcín i zajištění energie v oblastech bez elektřiny anebo dokonce drony pro zajištění zdravotní péče v izolovaných oblastech. Tyto programy mají konkrétní výsledky: U-Report, tedy průkopnická platforma založená na textových zprávách, která rozšiřuje hlasy a názory mladých lidí, dosáhla jednoho milionů uživatelů. Gates Foundation, Africká akademie věd a UNICEF spolupracují na investicích do řešení Smart Water v městských oblastech. Spolu se společností Google jsme dokázali omezit šíření viru zika v Brazílii. A právě teď pomocí umělé inteligence globálně mapujeme internetové připojení škol, abychom zajistili, že všechny děti budou mít rovný přístup k informacím, příležitostem a možnostem volby.

Spolupracujete se světovými univerzitami?

Jistě. Úplně nejnovější iniciativou je platforma Learning Passport, vyvinutá ve spolupráci s firmou Microsoft a University of Cambridge. Platformu jsme společně vyvíjeli posledních osmnáct měsíců, pandemie koronaviru urychlila její spuštění na letošní 20. duben. Learning Passport nabízí vzdělávací programy pro děti a mládež na celostátní úrovni, poskytuje také klíčové zdroje a technologie učitelům a pedagogům. Díky tomu budou všechny země s učebními osnovami, které lze nahrát on-line, schopny usnadnit učení dětí doma. Obsah, který mají žáci k dispozici, zahrnuje on-line knihy, učebnice, videa a speciální podporu rodičům dětí s poruchami učení. Prvními uživateli jsou zatím Kosovo, Ukrajina a Východní Timor.

Mluvíme většinou o cizině: jací jsou Češi? Jsou jako dárci dostatečně solidární?

Způsoby, jak lidi oslovit, se samozřejmě mění; používáme mix typů a přístupů. Pomoc musí být zábavná, lidé se chtějí stále více zapojovat i nefinančně, chtějí být blízko projektům, které podporují, vytváříme pro ně zkušenost i pomocí virtuální reality nebo s využitím GPS, aby přesně věděli, kde pomohli. Některé věci se ale nemění. Češi rozhodně jsou národem, který umí i na dálku soucítit. Podporují nás jak pamětníci pomoci UNRRA a UNICEF po roce 1945 v Československu, tak studenti univerzit i žáci základních škol! Částka, kterou tu získáváme, každý rok roste, loni to bylo celých 95 milionů korun. Velmi si podpory a důvěry vážíme.

Ing. Pavla Gomba

Vystudovala Vysokou školu ekonomickou (obor finance a řízení lidských zdrojů) a dokončuje doktorát Ph.D. na Vysoké škole báňské (obor bezpečnostní studia). Od roku 2000 vede českou pobočku UNICEF. Podle žebříčků časopisu Forbes či vydavatelství Economia patří k nejvlivnějším ženám ČR. Napsala knihu *Slyšíte nás?* (2004).